

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa R. K.
przeciwko Miejskiej Spółdzielni (...) w L.
o stwierdzenie nieważności uchwały,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda R. K. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 30 sierpnia 2018 r. oddalającego powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia pozwanej Miejskiej Spółdzielni (...) w L. (dalej: Spółdzielnia) o odwołaniu powoda z funkcji prezesa zarządu Spółdzielni.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które wymaga odpowiedzi na pytanie „czy w razie skorzystania z dyspozycji przewidzianej w art. 41 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo Spółdzielcze (Dz. U. z 2018 r., poz. 1285 dalej:

„Pr. Spół.”) i ustalenia w statucie odmiennej większości głosów niż w ustawie naruszenie tak ukształtowanego stosunku prawnego stanowi tylko naruszenie statutu czy też naruszenie ustawy Pr. Spół.?”. Ponadto stwierdził, że w sprawie zaistniała potrzeba wykładni art. 42 § 2 Pr. Spół. w zakresie ustalenia czy podstawą powództwa może być nie tylko sprzeczność uchwały z przepisem ustawy o charakterze *ius cogens* lecz również niezgodność uchwały z normami dyspozytywnymi. W ocenie powoda skarga jest również oczywiście uzasadniona ponieważ Sąd Apelacyjny rażąco naruszył art. 5 k.c. oraz 35 § 5 Pr. Spół.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych

spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Oparcie natomiast wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji jurydycznej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości.

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącego nie spełnia wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Skarżący nie przytoczył ani nie uzasadnił takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych. W zasadzie ograniczył się do sformułowania pytania, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wyводу prawnego dla wykazania, że jego wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego.

Ponadto, zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego art. 41 § 2 Pr. Spół. ma charakter dyspozytywny (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 1995 r., III CZP 62/95, OSNC 1995 nr 10, poz. 141 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 279/02, nie publ.).

Sąd Najwyższy stoi również na stanowisku, że w świetle art. 42 § 2 Pr. Spół. sprzeczność z prawem uchwały walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) członków spółdzielni jest przesłanką do stwierdzenia jej nieważności. Taka sprzeczność ma miejsce, gdy naruszone zostaną przepisy

prawa określające sposób, w jaki ma być procedowana konkretna uchwała. Istnieje ona także wtedy, gdy skutków, jakie mają wynikać z podjęcia uchwały nie da się pogodzić z przepisami prawa publicznego albo prawa cywilnego o charakterze *ius cogens* (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2003 r., I CK 115/2002, OSNC 2004, nr 11, poz. 176, z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CSK 310/09, OSNC - ZD 2010, nr 3, poz. 89, z dnia 9 lutego 2011 r., V CSK 239/10, nie publ., i z dnia 30 września 2016 r., I CSK 858/14, nie publ.). Z kolei uchwała naruszająca jedynie postanowienia statutu, który może konkretyzować i w niezbędnym zakresie indywidualizować podstawy prawne działalności spółdzielni, respektując bezwzględnie obowiązujące przepisy ustawy, podlega uchyleniu (art. 42 § 3 i 4 Pr. Spół.) (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2005 r., I CK 445/04, nie publ., z dnia 5 grudnia 2006 r., II CSK 331/06, nie publ., i z dnia 9 listopada 2016 r., II CSK 21/16, OSP 2017, nr 2, poz. 5). Artykuł 41 § 2 Pr. Spół. ma charakter względnie obowiązujący co oznacza, że naruszenie przepisów statutu dotyczących podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie stanowi podstawę do uchylenia uchwały, a nie stwierdzenia jej nieważności, chyba że tryb podjęcia uchwały będzie naruszać statut i jednocześnie nie zostanie ona podjęta zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, nie publ. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ.).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymogów. Skarżący nie uwzględnił, że skarga kasacyjna winna być tak zredagowana

i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu elementów kreatywnych skargi. Nie przytoczył argumentów wykazujących, że rzeczywiście skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i w czym - w jego ocenie - wyraża się ta „oczywistość” ograniczając się do przypisania im rażącego charakteru. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, wszystkie kwestie, na których powód opiera twierdzenie o oczywistej zasadności skargi, były przedmiotem obszernych ustaleń i rozważań Sądu drugiej instancji. Nie można stwierdzić, by sformułowane przez ten Sąd wnioski były w oczywisty sposób nieprawidłowe, zgodnie z opisanym wyżej rozumieniem przesłanki oczywistej zasadności skargi. Ponadto oparcie przez skarżącego skargi na przyczynach kasacyjnych wskazanych w art. 398⁹ § 1 i 4 k.p.c. częściowo pozostaje w sprzeczności logicznej, ta sama kwestia (ważność zaskarżonej uchwały) nie może bowiem wymagać wykładni i jednocześnie być niewątpliwa (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, nie publ., z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, nie publ., i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, nie publ.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 1 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

jw